

Universitatea Alexandru Ioan Cuza Iași
Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației
Școala Doctorală

REZUMATUL TEZEI DE DOCTORAT

FENOMENE ȘI PROCESE ÎN SPAȚIUL EDUCAȚIONAL VIRTUAL

VALOAREA EDUCAȚIONALĂ A REȚELEI DE SOCIALIZARE FACEBOOK

**Coordonator științific
Prof. Univ. Dr. Marius Ciprian CEOBANU**

**Doctorand:
Laura Mihaela ANDREI (căs. PASCARIU)**

**Iași
2020**

INTRODUCERE

Rețelele sociale nu reprezintă un concept direct legat de Internet, deoarece din cele mai îndepărtate timpuri oamenii au trăit în rețele, atât timp cât au interacționat, au făcut schimburi, au distribuit și au comunicat. Rețelele de socializare s-au născut din nevoia oamenilor de a împărtăși cu ceilalți și de a crea legături sociale pe baza afinităților dintre aceștia.

Atunci când interacțiunea socială a pășit în mediul online, au apărut rețelele sociale digitale. Acestea ocupă un spațiu din ce în ce mai mare în viața oamenilor, în special o dată cu popularizarea și diversificarea metodelor de a produce și distribui produsele cunoașterii, care pot fi folosite într-o varietate foarte mare de contexte, precum divertisment, comunicare, predare, cercetare, interacțiune și obținerea de informații.

Cu 20 de ani în urmă tehnologiile erau foarte rar folosite în activitățile zilnice. Majoritatea oamenilor trăiau fără a fi conectați online. Dar, în ultimul deceniu, tehnologiile au început practic să le ghideze viețile. Datorită prezenței constante în viața utilizatorilor lor, rețelele sociale au un impact social indiscutabil. Au apărut noi concepte, precum cel de identitate digitală și interacțiuni sociale online. Viața offline și cea virtuală pot fi extrem de diferite, oamenii practic trăiesc vieți duble, lucru care atrage din ce în ce mai mult atenția cercetătorilor (Stald, 2008).

În ultimii ani numeroși cercetători și-au îndreptat atenția către implicațiile tehnologiilor Web 2.0, inclusiv ale rețelelor de socializare, asupra mai multor aspecte ale vieții, inclusiv în educație.

Cercetările au dezvăluit faptul că utilizarea Facebook în educație are limitele sale. În ciuda beneficiilor identificate, Facebook rămâne o rețea socială controversată mai ales din punctul de vedere al confidențialității informațiilor și a datelor personale (Chugh & Ruhi, 2018).

Cu toate acestea profesorii par dornici să înțeleagă cum, această modificare a modului de comunicare dintre elevi și studenți și cu aceștia, ar putea reprezenta pentru ei o oportunitate de a crea metode inovative care să îmbunătățească învățarea. Eforturile pentru integrarea rețelelor sociale în actul de predare-învățare și pentru înțelegerea dorinței de participare din partea elevilor și a studenților au crescut în mod semnificativ.

Mediile online de învățare furnizează acces la experiențe educaționale mai flexibile din punct de vedere a timpului și spațiului decât predarea-învățarea în sala de clasă. Pentru a utiliza cu succes mediile de învățare online, profesorii ar trebui să profite nu doar de capacitatea crescută de distribuire de conținut furnizată de platformele de învățare online, ci ar trebui să accentueze rolul interacțiunii student-student, student – profesor, student – conținut, profesor – profesor, profesor – conținut și conținut – conținut (Anderson, 2004). Procesul de învățare implică din ce în ce mai mult învățarea informală, iar tehnologiile reorganizează modul de gândire. Teoriile tradiționale despre învățare precum behaviorismul, cognitivismul și constructivismul devin limitate în capacitatea de a explica activitățile de învățare precum cea online. Teorii alternative, precum conectivismul (Siemens, 2005) încearcă să diminueze diferențele. Această nouă teorie explică modul în care Internetul a creat noi oportunități de învățare și de distribuire a informațiilor prin intermediul World Wide Web (WWW). Aceste tehnologii includ e-mailul, wiki, forumurile online, browser-ele web, rețelele de socializare și alte instrumente care facilitează învățarea, distribuirea și împărtășirea de informații către și cu alte persoane. Abilitatea de a crea conexiuni între sursele de informare este necesară în propria ”economie a cunoașterii”. Astfel, învățarea devine un proces care nu se află în întregime sub controlul individului; ea are loc în medii diferite, în care elementele principale se află într-o perpetuă schimbare. Cunoștințele pot rămâne și în afara noastră (într-o organizație sau o bază de date), dar ele se axează pe conectarea de seturi de informații specializate, iar conexiunile care ne dau

posibilitatea să învățăm mai mult sunt mai importante decât starea actuală a cunoașterii.

Scopul studiilor noastre a fost de a cerceta perspectiva actuală asupra utilizării Facebook în educație, atât din partea elevilor, a studenților (viitori învățători și educatoare), cât și a cadrelor didactice din învățământul preuniversitar.

Pentru a obține o imagine cât mai clară asupra acestor fenomene și procese din spațiul educațional virtual românesc, cercetarea noastră a fost împărțită în cinci studii, prin care ne-am dorit obținerea unei radiografii cât mai complete a percepției pe care o au principalii actori din educație asupra utilizării Facebook în context educațional, punând accent pe învățarea prin cooperare prin intermediul acestei rețele.

Studiile realizate în perioada decembrie 2017 – iunie 2020 au cuprins analiza critică și actualizată a literaturii de specialitate, două studii cantitative, unul privind percepția elevilor și a profesorilor asupra utilizării Facebook în mediul educațional și unul privind învățarea prin cooperare prin intermediul rețelelor sociale; ultimele 3 studii, în care am abordat metodologia calitativă, au fost proiectate fiecare cu un public țintă distinct, pentru a obține informații cât mai complexe asupra problematicii cercetate.

Studiul 1: Validarea chestionarului privind percepția elevilor și a cadrelor didactice asupra utilizării Facebook în mediul educațional și rezultatele aplicării

Studiul 2: Studiu privind învățarea prin cooperare prin intermediul rețelelor de socializare

Studiul 3: Studiu calitativ privind percepția elevilor asupra utilizării Facebook în mediul educațional.

Studiul 4: Studiu calitativ privind percepția profesorilor asupra utilizării Facebook în context educațional.

Studiul 5: Studiu calitativ privind percepția viitorilor învățători și educatoare asupra utilizării Facebook în context educațional.

PARTEA a II-a – CERCETĂRI EMPIRICE

În științele sociale se disting două mari tipuri de cercetări: cele cantitative și cercetările calitative. Diferența majoră dintre cele două este numărul de observații făcute sau obținute. Prin urmare, cercetările care implică mai puține observații sunt denumite de obicei calitative. Acest tip de cercetări presupun o examinare în profunzime a cazurilor implicate. În opoziție, lucrările care includ sute, mii sau chiar sute de mii de observații sunt numite în general cercetări cantitative. În cercetările cantitative sunt folosite numerele și statisticile care permit cuantificarea. În științele sociale și politice, statistica reprezintă elementul de bază și ne ajută să dăm sens lumii care ne înconjoară. Prin utilizarea statisticii, metodele cantitative nu doar ne permit să descriem fenomene cu ajutorul numerelor, dar ne ajută și să determinăm relațiile dintre două sau mai multe variabile.

Pentru a obține o radiografiere cât mai complexă asupra utilizării rețelei de socializare Facebook în mediul educațional am optat pentru o soluție care câștigă tot mai mult teren în practica cercetării, și care constă în ceea ce Barker, Pitrang și Elliot (2002) numeau ”pluralism metodologic” sau utilizarea ambelor tipuri de cercetare, în mod complementar, pentru aceeași temă de studiu. Această practică tinde să devină uzuală în multe domenii. Metodele cantitative și calitative nu sunt în mod necesar reciproc excluzive. Ambele metode pot fi utilizate într-un proces unic, etapizat, pentru a pune în evidență un anumit adevăr, păstrând rigoarea științifică (Hanson, Creswell, Plano Clark, Petska, & Creswell, 2005).

Studiul nr. 1 - Validarea chestionarului privind percepția elevilor și a cadrelor didactice asupra utilizării Facebook în mediul educațional și rezultatele aplicării

Modelul de cercetare și ipoteze

În cercetarea noastră am folosit modelul ecuațiilor structurale dezvoltat și validat de S.G. Mazman și Y. K. Usluel (2009) (Mazman and Usluel 2010; Sánchez et al. 2014), care ia în considerare atât dimensiunea tehnologică, cât și dimensiunea socială a aplicațiilor rețelelor de socializare. Acest model a fost folosit în mai multe studii internaționale ((Mazman and Usluel 2010; Sánchez et al. 2014), iar într-o variantă actualizată (Premadasa et al., 2018) au fost adăugate două noi variabile (mobilitatea și interactivitatea).

Expansiunea recentă a utilizării dispozitivelor mobile pentru accesarea rețelelor de socializare (RS), în special în ultimii ani, după ce modelul a fost stabilit, precum și utilizarea extensivă a aplicației Facebook de pe telefonul mobil, ne-a dat posibilitatea să folosim cele două variabile menționate. Prin urmare, studiul nostru a incorporat aceste două variabile pentru a revizui modelul preexistent și a fost validat folosind datele generate de lotul de elevi și profesori chestionați.

Ipoteze

I1: Utilitatea, ușurința în utilizare, influența socială, condițiile facilitatoare, identificarea comunitară și mobilitatea vor explica adoptarea Facebook.

I2: Relațiile sociale, chestiunile legate de muncă și activitățile zilnice vor explica scopurile utilizării Facebook.

I3: Comunicarea, colaborarea, distribuirea de materiale și resurse și interactivitatea vor explica utilizarea educațională a Facebook.

Ipotezele 4, 5 și 6 vor examina relația dintre cele trei variabile latente ale modelului extins.

I4: Adoptarea Facebook va avea o relație semnificativă și pozitivă cu scopurile utilizării Facebook.

I5: Scopurile utilizării Facebook vor avea o relație semnificativă și pozitivă cu utilizarea educațională a Facebook.

I6: Adoptarea Facebook, mediată de scopurile utilizării Facebook va avea o relație semnificativă și pozitivă cu utilizarea educațională a Facebook.

Sinteză studiul 1

Participanți	318 de utilizatori Facebook din câteva licee teoretice, colegii naționale, licee tehnologice și colegii tehnice din județul Iași
Metoda de cercetare	Chestionar
Instrumente utilizate pentru colectarea și interpretarea datelor	Chestionar online cu 55 de întrebări, împărțite în 4 secțiuni. <ul style="list-style-type: none"> - secțiunea I- caracteristicile demografice și informații generale despre respondenți - secțiunea a II-a - examinează adoptarea Facebook - secțiunea a III-a examinează scopul utilizării Facebook - secțiunea a IV-a examinează utilizarea educațională a Facebook
Perioada	februarie –martie 2019

Rezultate

Am folosit **Modelul de Ecuații Structurale** pentru a examina utilizarea educațională a Facebook. Rezultatele se prezintă după cum urmează:

Adoptarea Facebook este un predictor semnificativ al scopului utilizării acestei rețele ($B=1.269$, $Beta=.777$, $p=000$). Altfel spus, creșterea nivelului de adoptare Facebook determină creșterea șanselor utilizării Facebook în diverse scopuri, iar **Scopul utilizării Facebook** este prezis /explicat de **adoptarea Facebook** ($B=1.269$, $Beta=.777$, $p=000$).

La rândul său **scopul utilizării Facebook** prezice **utilizarea educațională** a rețelei ($B=.783$, $Beta=.693$, $p=000$).

Comparând coeficienții Beta putem observa că variabila cu cea mai mare încărcătură în factorul **adoptare Facebook** este cea care se referă la **condițiile**

care facilitează utilizarea Facebook, fiind urmat de **identitatea comunitară și mobilitate**.

Comparând între ei coeficienții Beta putem observa faptul că variabila cu cea mai mare încărcătură în factorul **scop utilizare Facebook** se referă la **relațiile sociale**.

Comparând și în acest caz coeficienții Beta am observat că variabila cu cea mai mare încărcătură în factorul **utilizare educațională** se referă la aspectul **colaborării și comunicării**.

Concluzii, limitări și direcții viitoare

Având în vedere că această scala validată și aplicată în acest studiu a fost folosită la nivel internațional, SNAS (Social Network Adoption Scale), ea poate furniza profesorilor și factorilor de decizie o imagine din interior cu privire la procesul de adoptare a elevilor și studenților din diferite țări și culturi, care doresc să utilizeze Facebook în scop educațional. Studiul ar putea fi extins și către alte rețele de socializare, nu doar Facebook, care de câțiva ani este lider mondial în privința numărului de utilizatori activi..

Facebook și alte rețele sociale sunt o parte foarte utilă a web 2.0. Din nefericire, acestea nu au primit atenția cuvenită din partea profesorilor din România. Prin urmare, intenția din spatele studiilor este de a explora și a prezice care sunt factorii care afectează utilizarea Facebook din partea elevilor și a profesorilor. Studiile vor arăta dacă distribuția de resurse, colaborarea, utilitatea percepută, interactivitatea, influența socială și, mai nou, mobilitatea, au un impact statistic semnificativ asupra utilizării în mediul educațional din România.

Raportându-ne la concluzia centrală a studiului cantitativ am putea spune că :

Adoptarea Facebook nu determină în mod direct utilizarea acestei rețele în activitatea educațională, ci legătura dintre cele două este indirectă (mediată) de scopul utilizării Facebook.

Cu alte cuvinte, adoptarea Facebook determină utilizarea rețelei în diverse scopuri iar această diversitate a scopurilor determină, la rândul ei utilizarea Facebook în activitatea educațională

Comparând coeficienții Beta obținuți în studiul nostru cantitativ putem observa că variabila cu cea mai mare încărcătură în factorul **adoptare Facebook** este cea care se referă la **condițiile care facilitează** utilizarea Facebook, fiind urmat de **identitatea comunitară și mobilitate**. De asemenea variabila cu cea mai mare încărcătură în factorul **scop utilizare Facebook** se referă la **relațiile sociale**, iar **utilizare educațională a Facebook** se referă în primul rând la aspectul **colaborării și comunicării**, fiind urmată de interactivitate și de distribuirea de resurse și materiale.

Având în vedere că un studiu similar privind percepția asupra utilizării Facebook în mediul educațional nu a mai fost realizat din țara noastră la nivel preuniversitar, considerăm oportună aplicarea scalei validate la un nivel mai larg, pentru confirmarea sau infirmarea rezultatelor.

Una dintre limitările studiului este legată de tipul acestuia, de aplicarea online. Un studiu longitudinal ar putea fi util în examinarea evenimentelor care pot afecta utilizarea rețelelor de socializare, cu accent pe Facebook.

Studiul nr. 2 - Chestionar privind învățarea prin cooperare și și rezultatele aplicării

Scopul studiului realizat în perioada mai-iunie 2019, a fost de a crea și valida preliminar un instrument care să măsoare învățarea prin cooperare prin intermediul rețelelor sociale. Direcțiile viitoare pentru acest chestionar includ aspectele metodologice pentru consolidarea scalei prin analiza factorială exploratorie și analiza factorială confirmatorie.

Sinteză studiul 2

Participanți	Pretestare: 36 de elevi din clasele IX-XII de la două licee teoretice din județul Iași 271 de utilizatori Facebook din câteva licee teoretice, colegii naționale, licee tehnologice și colegii tehnice din județul Iași, distribuiți după cum urmează <ul style="list-style-type: none"> - 172 liceu teoretic sau colegiu național, - 1 liceu vocațional, - 98 liceu tehnologic sau colegiu tehnic.
Metoda de cercetare	Chestionar
Instrumente utilizate pentru colectarea și interpretarea datelor	Chestionar online creat în patru părți prin combinarea a trei chestionare cunoscute în mediul educațional. <ul style="list-style-type: none"> - secțiunea I- profilul demografic și statistica descriptivă a respondenților - secțiunea a II-a – măsoară 4 factori: învățarea prin cooperare, învățarea individuală, învățarea competitivă și suportul social din partea profesorilor și a colegilor - secțiunea a III-a măsoară: discuțiile de grup, învățarea prin cooperare și interacțiunea - secțiunea a IV-a conține 10 itemi care se referă la învățarea prin cooperare prin intermediul grupurilor Facebook
Perioada	aprilie – mai 2019

Pentru faza de pretestare, care a fost realizată pe 36 de respondenți, elevi din clasele IX-XII de la două licee teoretice din județul Iași, am realizat validarea preliminară prin calcularea Alpha Cronbach. Astfel am măsurat consistența internă, adică modul în care seturile de itemi sunt corelate ca grup.

Rezultate

La întrebarea dacă elevii au un grup Facebook al clasei, 269 de elevi au răspuns afirmativ, lucru care demonstrează că grupurile Facebook sunt foarte utilizate în rândul populației școlare. Doar 2 elevi au răspuns că nu au un asemenea grup.

Selectând doar răspunsurile bifate ca de cele mai multe ori adevărate și complet adevărate, rezultatele arată că respondenții:

- Împărtășesc idei și materiale cu colegii grupul de Facebook al clasei (57,9%).
- Pe grupul de Facebook al clasei se ajută la teme și proiectele pentru școală (57,6%)
- Le place să coopereze, dar nu întotdeauna (38,4% - 5 și 6), 22,5% uneori.
- De asemenea, 26,2% dintre respondenți consideră că învățarea în cooperare cu colegii prin intermediul grupurilor Facebook le îmbunătățește gândirea critică, iar 26,6 % dintre aceștia că doar uneori se petrece acest lucru.

În schimb consideră că:

- Nu învață mai mult când lucrează împreună cu colegii pe grupul de Facebook (24%), iar 20,7% consideră că afirmația este adevărată doar uneori
- de asemenea, nu consideră că temele realizate în colaborare cu colegii prin intermediul grupurilor Facebook le dezvoltă abilitățile sociale și îi ajută să aibă un simț al responsabilității mai mare, decât în proporție de 30,2% (și uneori 22,9%)
- Doar 25,9% dintre respondenți consideră că învățarea prin cooperare prin grupul Facebook le-ar reduce stresul și cantitatea de muncă depusă
- Iar 32,4% consideră că acest tip de învățare îi ajută să creeze un conținut mai bogat și optimizează conținutul învățării (24,4% doar uneori).

Concluzii și direcții viitoare

Conform rezultatelor aplicării observăm că există o relație pozitivă între învățarea prin cooperare și suportul social perceput din partea profesorilor și al colegilor. Adică, cu cât participanții experimentează și exersează învățarea prin cooperare în grupuri mici, cu atât percep că toți colegii de clasă primesc notele pe care le merită și au șanse egale de succes dacă lucrează din greu pentru atingerea scopurilor. De asemenea, cu cât elevii lucrează mai mult împreună, cu atât mai mult aceștia simt că profesorii și colegii îi plac și le pasă de ei în mod personal și

educațional. Prin urmare, îi consideră prieteni foarte buni cu care le place să lucreze în fiecare zi.

Ca direcții viitoare, vom realiza o consolidare a scalei realizate, o vom modifica acolo unde va necesita acest lucru. Criteriile de evaluare a instrumentului vor fi fiabilitatea sau consistența internă prin adăugarea matricei corelațiilor inter-itemi, validitatea de construct, dar și relevanța instrumentului pentru scopul propus.

Pentru a obține o imagine cât mai completă asupra învățării prin intermediul rețelelor de socializare cu accent pe învățarea prin cooperare următoarele parte din teza de doctorat este dedicată altor trei studii calitative prin care dorim să aprofundăm tema percepției folosirii rețelelor de socializare și a învățării colaborative.

STUDII EMPIRICE CALITATIVE

Cercetările calitative descrise în detaliu în următoarele trei studii, pe care le-am realizat în perioada decembrie 2019 – iunie 2020 contribuie la evidențierea fenomenelor, la nivel descriptiv, completând studiile cantitative realizate în prealabil. În studiile calitative realizate am vizat să descriem și să înțelegem fenomenul social al utilizării rețelei sociale Facebook și să extrapolăm rezultatele la fenomene sau situații similare.

În cercetarea calitativă ne-am propus să descriem și să înțelegem fenomenele, și nu să testăm ipoteze, ne-am dorit să înțelegem ce gândesc elevii, profesorii și viitorii învățători/ educatori cu privire la utilizarea platformei sociale Facebook în context educațional. Intenția nu a fost de a măsura utilizarea potențială a Facebook sau a eficienței, ci mai degrabă scopul nostru a fost de a înțelege care este percepția acestora cu privire la utilizarea Facebook în context educațional, lucru pe care cercetările anterioare l-au menționat ca fiind demn de studiat.

Studiul nr. 3 - Studiu calitativ privind percepția elevilor asupra utilizării Facebook în mediul educațional

Sinteză studiul 3

Participanți	28 de elevi cu vârste cuprinse între 15 și 18 ani de la următoarele unități de învățământ: <ul style="list-style-type: none"> - Colegiul Național "Mihai Eminescu" - Liceul Teoretic "Dimitrie Cantemir" - Liceul Tehnologic Economic "Virgil Madgearu" - Colegiul Tehnic "Gheorghe Asachi"
Metoda de cercetare	Focus grup înregistrat audio-video Analiza de conținut
Instrumente utilizate pentru colectarea și interpretarea datelor	Ghid de interviu Transcriere focus-grupuri Metoda mesei încăpătoare adaptată
Perioada	februarie - martie 2020
Spațiul de desfășurare	Centrele de documentare și informare (CDI) și bibliotecile școlare

Rezultate / sinteza discuțiilor

În urma analizei informațiilor colectate putem rezuma discuțiile astfel:

- cea mai utilizată aplicație pentru comunicare cu colegii de clasă este Messengerul (Facebook), iar în comunicarea personală Instagram;
- această aplicație este folosită cel mai des de pe telefonul mobil, iar de pe laptop sau computer mai rar sau chiar deloc;
- toți participanții au grupuri de Facebook ale clasei, unul în care este inclus și dirigintele și unul doar pentru elevi;
- în general folosesc Facebook pentru a menține relațiile sociale și apoi pentru activitățile legate de școală;
- deși este un bun mediu de comunicare cu colegii și profesorii, liceenii nu își doresc ca Facebook să fie folosit mai mult în mediul educațional;

- Messengerul este considerat foarte util atunci când au de realizat proiecte sau teme comune, deoarece este un spațiu unde se pot organiza ușor și își pot trimite materiale de studiu;
- faptul că pot accesa conturile profesorilor le oferă o altă perspectivă asupra acestora, îi văd mai umani, mai calzi și pot descoperi interese deosebite ale profesorilor;
- majoritatea participanților la studiu au experimentat utilizarea Facebook în context educațional în cadrul proiectelor de grup sau a celor extrașcolare;
- pentru a putea fi folosit în educație mai eficient ar trebui eliminate unele elemente și ar trebui adăugate altele;
- deși este un mediu rapid de comunicare, pe care generațiile anterioare nu l-au avut, liceenii preferă relația și comunicarea directă cu profesorii lor.

Studiul nr. 4 - Studiu calitativ privind percepția profesorilor asupra utilizării Facebook în context educațional

În al doilea studiu calitativ, ne-am propus să realizăm câte 4 interviuri individuale față – în – față cu profesori din aceleași unități școlare în care au fost organizate focus grupurile, atât cu profesori care au folosit sau folosesc Facebook în scop educațional, cât și de la profesori care nu îl folosesc.

Am pregătit un ghid de interviu, iar acestea trebuiau să aibă formă semi-structurată, lucru care ar fi permis discuții mai ample, asigurând, în același timp, dezbateră chestiunilor dorite.

Însă, situația națională și mondială creată de pandemia virală cu COVID 19 și faptul că școlile din România au fost închise la începutul lunii martie 2020 (perioadă în care programasem interviurile cu cadrele didactice), ne-a forțat să regândim metoda prin care să continuăm cercetarea și să obținem informații de la profesori. Astfel, am creat un chestionar, realizat cu ajutorul Google forms, în care am inclus întrebări cu răspuns deschis, dând astfel oportunitatea respondenților să

își scrie propria părere în mod cât mai detaliat. Datele inițiale au fost colectate la începutul lunii martie 2020.

Pentru a putea realiza o analiză comparativă cu privire la utilizarea Facebook (și WhatsApp) în mediul educațional, în luna iunie 2020 studiul a fost urmat de o nouă aplicare a chestionarului. Dorința noastră a fost să aflăm cum au utilizat profesorii aplicațiile de comunicare asincronă Facebook și Whatsapp pe perioada suspendării cursurilor față în față, dacă frecvența și intensitatea folosirii acestor aplicații a suferit modificări, și ce alte aplicații educaționale au mai folosit aceștia.

Sinteză studiul 4

Participanți	20, respectiv 22 de cadre didactice de la următoarele unități de învățământ: <ul style="list-style-type: none"> - Colegiul Național "Mihai Eminescu" - Liceul Teoretic "Dimitrie Cantemir" - Liceul Tehnologic Economic "Virgil Madgearu" - Colegiul Tehnic "Gheorghe Asachi"
Metoda de cercetare	Chestionar cu întrebări cu răspuns deschis Analiza de conținut
Instrumente utilizate pentru colectarea și interpretarea datelor	Chestionar online Analiza de conținut,
Perioada	Prima aplicare: martie 2020 A doua aplicare: iunie 2020

Rezultate

Studiile realizate în această perioadă, dar și cele realizate de Inspectoratul Școlar Județean Iași și de cele patru mari centre universitare ale țării, au identificat faptul că un număr foarte mare de profesori au folosit în această perioadă aplicațiile Facebook, Messenger și WhatsApp. Procentele de utilizare raportate în toate studiile menționate mai sus au fost extrem de mari, aflându-se între 70% și chiar 91% (Școala online, p. 13).

În urma analizei comparative a răspunsurilor acordate de cadrele didactice participante la studiu putem extrage câteva concluzii:

- Motivele pentru care profesorii au ales să lucreze cu clasa într-un grup Facebook pot fi împărțite în cinci categorii: accesibilitatea, rapiditate transmiterii informațiilor, eficiență, transparență și influență socială.
- Scopul pentru care profesorii au ales să lucreze cu clasa într-un grup Facebook este în principal legate de ușurința de utilizare percepută, faptul că pot comunica, distribui materiale și pot colabora în scop organizatoric.
- În perioada de suspendare a cursurilor, așa cum arată și alte studii realizate în această perioadă, aplicațiile pentru comunicare asincronă Facebook, Messenger și WhatsApp au fost folosite mult mai des decât înainte.
- Informațiile postate pe grupuri sunt în principal legate de conținuturi ale învățării: documente audio-video, chestionare, fișe de lucru, articole, link-uri, materiale didactice auxiliare, sarcini de lucru sub formă de documente Word, PDF, Excel, PPT, texte literare și nonliterare din programă, teme de interes pentru disciplina predată.
- Cadrele didactice apreciază că elevii sunt mai comunicativi și mai deschiși în grupurile închise decât în cele în care sunt prezenți și profesorii. Ei consideră că în general elevii care sunt mai comunicativi în clasă, sunt mai activi și online.
- În perioada de suspendare a cursurilor față în față profesorii au observat o dorință mai mare a elevilor de a comunica pe grupul clasei, iar de multe ori discuțiile au dus către sfera personală.
- Pentru o implicare mai mare din partea elevilor în activitățile din interiorul grupului, profesorii consideră că ar fi benefică crearea și utilizarea unor resurse educaționale atractive online și de asemenea, consideră important ca elevii să învețe să lucreze în perechi și în echipe, să colaboreze în mediul online.

- Răspunsurile la a doua aplicare a chestionarului cu privire la implicarea elevilor în activități descoperim că profesorii au pus în aplicare ceea ce au menționat anterior (martie), au creat și au folosit conținut atractiv, chiar și prin oferirea de bonusuri.
- Respondenții au confirmat răspunsurile date de elevi în studiul anterior cu privire la lucrul în echipă prin intermediul grupurilor online, în sensul că elevii colaborează la proiecte și la teme, lucru care sporește cooperarea.
- Cu ocazia celei de a doua aplicări a chestionarului am aflat de la profesori că elevii s-au ajutat și corectat reciproc, că s-au organizat singuri, iar elevii mai bine pregătiți i-au ajutat pe colegii lor (peer education).
- Majoritatea respondenților consideră că interactivitatea este încurajată și de utilizarea aplicației de pe telefonul mobil.
- Discuțiile de pe aceste grupuri sunt legate în general de școală și de proiecte extrașcolare, dar în perioada suspendării cursurilor subiectele de discuție s-au diversificat.
- Majoritatea profesorilor fac parte atât din grupuri publice cât și din grupuri private. În grupurile publice postează informații de interes public și postează doar informații verificate. Grupurile private au o varietate mare, de la grupuri de lectură, la grupuri pentru pregătire pentru bacalaureat, grupuri pentru diverse proiecte educative, pentru promovarea concursurilor și a altor activități extrașcolare.

Studiul nr. 5 - Studiu calitativ privind percepția viitorilor învățători și educatoare asupra utilizării Facebook în context educațional.

Sinteză studiul 5

Participanți	40 de studenți din anul al III-lea ai Facultății de Psihologie și Științe ale Educației, specializarea Pedagogia Învățământului Primar și Preșcolar, forma de Învățământ la Distanță.
Metoda de cercetare	2 Întrebări cu răspuns deschis
Instrumente utilizate pentru colectarea și interpretarea datelor	Întrebări: - Pot fi folosite rețelele de socializare pentru predarea colaborativă? Cum. Dați exemple de proiecte, modalități și activități care pot fi realizate folosind învățarea colaborativă prin intermediul rețelelor de socializare (vezi Facebook). - Care sunt/ ar putea fi motivele pentru care profesorii aleg/ar alege Facebook ca mediu pentru comunicarea cu elevii/ părinții și în ce scop. De exemplu, este/ poate fi folosit Facebook în scop pedagogic sau pentru predare/ evaluare sau nu? Motivați răspunsul dvs. Analiza de conținut, codare deschisă, etichete conceptuale
Perioada	decembrie 2019 - ianuarie 2020

Rezultate

Primul aspect pus în discuție, cel al **predării colaborative prin intermediul rețelelor de socializare, cu precădere a Facebook** a adus răspunsuri variate. Exemplele de activități colaborative date de studenții participanți au fost foarte variate. Majoritatea respondenților s-au axat pe aspectele pozitive, pe beneficiile oferite de tehnologia web 2.0. în educație.

Încercând o sinteză a răspunsurilor putem spune că Internetul în sine este un spațiu care "favorizează și întreține gustul pentru învățarea prin colaborare". Elementele care fac acest lucru posibil sunt "ușurința de comunicare, de consultare, de verificare care creează dorința de edificare a unui produs comun (un site educativ, de pildă) ce funcționează ca un referențial comun de învățare". De asemenea a fost menționată foarte frecvent economia de resurse și de timp, proprie

învățării la distanță prin intermediul Internetului, dar și faptul că imaginea profesorului aflat la catedră cu catalogul în față dispar.

Fiind vorba de studenți la forma de învățământ la distanță, aceștia au oferit exemple de situații personale în care grupurile Facebook au jucat un rol important în formarea lor.

Un alt beneficiu al utilizării rețelei Facebook în educație este cea a elevilor care absentează de la școală din motive obiective (ex. boală).

Alți respondenți au considerat foarte utile grupurile create pentru studenți care se află la distanță și care sunt puși în postura de a realiza un proiect în echipă. Fiecare având un program diferit, anumite joburi care nu le permit deplasarea la anumite intervale orare pentru a se întâlni cu ceilalți membri ai grupului. În acest caz aplicațiile colaborative le oferă șansa de a lucra în timp real pe anumite conținuturi.

Beneficiile pe care le-au menționat și respondenții din celelalte două studii anterioare, elevii și cadrele didactice, sunt surprinse și în răspunsurile studenților, cu privire la posibilitatea de distribuire de materiale ajutătoare, fișiere media, documente, video-uri, ce pot folosi echipei, dar și posibilitatea de a se organiza și a-și distribui sarcinile în proiectele comune *”fără a avea nevoie de un spațiu fizic și fără a fi nevoiți să se deplaseze”*.

La **a doua întrebare**, privitoare la motivele și scopul pentru care profesorii folosesc sau ar putea folosi Facebook ca mediu de comunicare cu elevii/ părinții, am întâlnit poziții pro și contra acestui tip utilizare, în scop pedagogic.

Cel mai des întâlnit motiv de utilizare a grupurilor Facebook cu elevii sau părinții este legat de comunicarea rapidă a informațiilor, siguranța că informația este văzută de toți cei interesați într-un timp foarte scurt, în mod transparent, datorită faptului că majoritatea persoanelor au un cont pe Facebook, pe care îl folosesc des.

Un aspect foarte important, mai ales pentru studenții care profesază și care lucrează cu elevi de vârste mici, este cel al părinților plecați în străinătate.

Egalitatea menționată anterior dintre membrii grupului, indiferent că sunt profesori sau elevi/ studenți, poate fi considerată de anumite persoane un element negativ, în ciuda beneficiilor oferite cu privire la partajarea de materiale și alte aspecte privind organizarea activităților și economia de timp, ”Facebook nu ar trebui folosit în scop pedagogic deoarece această rețea de socializare nu a fost creată în scopuri educaționale, că nu pune în centrul actului de comunicare profesorul, așa cum fac aplicațiile educaționale dedicate și îi așează în aceeași poziție de egalitate pe toți membrii Facebook indiferent de statutul lor”.

Un alt motiv pentru care cadrele didactice folosesc Facebook ține de promovarea activităților desfășurate.

Atunci când se încearcă includerea mediilor de socializare în învățare, este foarte important ca acestea să fie doar ”alte instrumente” pe care profesorul le poate utiliza pentru a motiva elevii și a îmbunătăți procesul de predare.

Unii dintre respondenți, care au avut ocazia să profeseze ca educatoare/ învățătoare, menționează că au folosit deja grupurile cu părinții elevilor lor pentru activități precum, informare privind ședințele cu părinții sau serbările, postare de poze din timpul activităților, materiale lucrate cu elevii la clasă și trimise părinților pentru a le aprofunda sau repeta cu copiii acasă.

Un alt element negativ este reprezentat de modalitatea de scriere a mesajelor de tip chat sau sms. Se observă o eludare din ce în ce mai frecventă a ortografiei și a standardelor gramaticale.

În cazul celor mici, socializarea pe Internet, prezintă și anumite pericole, precum dependența creată de Facebook, pierderea timpului prețios, afectează vederea, postura, se diminuează și în cazurile mai grave chiar dispare socializarea directă.

Un element care trebuie menționat, în special cu privire la utilizarea rețelelor sociale și a Internetului, în general de către cei mici este siguranța și utilizarea responsabilă. Această sarcină trebuie să fie în primul rând a părinților și abia apoi a cadrelor didactice.

RECOMANDĂRI PENTRU UTILIZAREA REȚELEI SOCIALE FACEBOOK ÎN EDUCAȚIE

În urma studiilor realizate, am conceput un scurt ghid care cuprinde recomandări pentru utilizarea rețelei de socializare Facebook în educație. Am încercat să răspundem la câteva întrebări de tipul: Cum se folosește ”corect” Facebook în clasă? Care sunt regulile de aur pentru profesori în utilizarea Facebook?, Cum poate un profesor să folosească Facebook în clasă?, dar și Care sunt riscurile, beneficiile, precauțiile și care ar trebui să fie limitele utilizării rețelor de socializare în școală?.

Recomandările structurate sub forma unui scurt ghid, care poate fi consultat integral în teză, cuprinde subcapitole privitoare la **riscurile și beneficiile utilizării mediei de socializare în școală**, apoi am urmărit să evidențiem **beneficiile utilizării rețelelor de socializare**, dar și **potențialele riscuri ale utilizării mediei de socializare**.

Următoarele aspecte abordate în ghidul de recomandări au fost sintetizate sub titlurile:

- **Facebook pentru profesori**
- **Ce este Facebook?**
- **Precauții și limite în utilizarea Facebook în clasă**

Considerăm că recomandările nu ar fi fost complete fără o trecere în revistă a etapelor premergătoare utilizării Facebook în educație. Printre acestea am inclus:

- **Respectarea politicilor educaționale ale școlii**
- **Crearea unei pagini speciale a clasei**
- **Crearea unui grup Facebook al clasei**
- **Stabilirea limitelor**

Odată ce profesorii au parcurs pașii anteriori, am venit în întâmpinarea lor

cu câteva idei pentru punerea lor în practică. Astfel, ca idei de activități propunem:

- 1. Crearea de pagini Facebook pentru personalități importante**
- 2. Realizarea de cercetări prin intermediul opțiunii de creare de anchete/ chestionare.**
- 3. Adevărat sau Fals pe Facebook?** prin care ne dorim să îi învățăm pe elevii noștri cum să facă diferența între sursele de informare de încredere și cele care nu sunt de încredere.
- 4. Facebook pentru scriitori**
- 5. Grupuri de studiu**

Bineînțeles, posibilitățile sunt mult mai numeroase, acestea fiind doar câteva modalități prin care profesorii pot folosi Facebook în clasă. Cu cât vor deveni mai familiari cu funcțiile noi, împreună cu elevii vor găsi noi modalități, interesante și distractive de a include paginile și grupurile Facebook în învățare și în cultura clasei. Pentru mai multe tipuri de activități, așa cum menționau și participanții din studiu realizat cu viitori învățători și educatoare, există nenumărate grupuri create de profesori din toată lumea de unde se pot împrumuta noi idei. De asemenea, profesorii pot distribui și face cunoscute pe aceste grupuri modalitățile în care au folosit ei înșiși Facebook în clasă.

În această eră a tehnologiei, este foarte important să se includă media socială în mod corect în activitatea profesională, creând modalități semnificative, profesioniste și antrenante care să ajungă la fiecare dintre elevi și prin care să se încurajeze mereu implicarea și participarea acestora.

CONCLUZII FINALE, LIMITE ȘI DIRECȚII VIITOARE

Teoriile educației vor influența de fiecare dată alegerea și utilizarea anumitor tehnologii, în detrimentul altora. Din punct de vedere tehnic, devine din ce în ce mai greu să clasificăm sau să categorisim tehnologiile, nu doar pentru că se află într-o permanentă schimbare, dar și pentru că tehnologiile au multe calități și funcțiuni diferite care se schimbă în concordanță cu contextul în care sunt folosite..

Deși instrumentele informatice utilizate în mod curent pentru comunicarea asincronă nu au fost proiectate direct cu scopul realizării de activități didactice, în situații de criză, Facebook, a reprezentat o resursă sau un mediu util în educație. Acest lucru este confirmat atât de studiul realizat Siria (Ramadan, 2017) inclus în analiza sistematică a literaturii, dar și la studiile realizate în România, în prima parte a anului 2020, în perioada Pandemiei când școlile au fost închise și educația s-a mutat exclusive în mediul virtual..

Alegerea și utilizarea tehnologiilor pentru predare și învățare este condusă atât de context, valori și credințe, dar și de dovezi științifice și teorii riguroase. Prin urmare nu poate exista un singur cadru sau model care poate fi numit ”cel mai bun”. Pe de altă parte, luând în considerare gama foarte largă de tehnologii, profesorii sunt din ce în ce mai mult prinși la mijloc între determinismul tehnologic (de exemplu, modul incorect de aplicare a inteligenței artificiale) și respingerea totală a tehnologiei în predare deoarece este prea complexă. Astfel, apare necesitatea unor modele care să ne ghideze în selectarea și utilizarea acestora.

Facebook, creată și utilizată inițial strict ca platformă de socializare, pe parcursul anilor a devenit un loc din ce în ce mai folosit de profesorii și de elevi sau studenți pentru activități educaționale. Datorită funcțiilor oferite, și dezvoltate în permanență, profesorii și elevii sau studenții au găsit modalități de a comunica

și colabora în mediul virtual, folosind cea mai utilizată rețea de socializare, Facebook.

Pentru a aduce la un numitor comun studiile realizate folosind cele două tipuri de metodologii, am sintetizat răspunsurile participanților la studiile calitative făcând trimitere la variabilele folosite anterior, în studiile cantitative. Am decis să analizăm factorii care ar putea motiva elevii și studenții să adopte și să folosească rețelele de socializare în mediul educațional. Acestea ne-au arătat mici diferențe în privința motivelor adoptării rețelei Facebook din partea elevilor și a profesorilor, însă în privința utilizării educaționale a rețelei, regăsim pe primul loc același motiv pentru care o folosesc, și anume comunicarea rapidă.

Pintre limitele identificate în studiile realizate menționăm modul de obținere a rezultatelor, și anume prin autoraportare. Ca direcție viitoare de cercetare sugerăm aprofundarea temei și extinderea către alte rețele sau instrumente de e-learning, dar în care să se folosească o metodologie diferită.

Contribuția cercetărilor noastre include validarea modelului de ecuație structurală, dar aplicat pe un public țintă diferit, într-o zonă geografică diferită, deoarece unul dintre obiectivele de cercetare a fost să înțelegem factorii care pot conduce spre adoptarea Facebook în scop educațional.

În ciuda multiplelor posibilități pe care Facebook le oferă pentru a îmbogăți experiențele de învățare, trebuie să fim conștienți că acest instrument, la fel ca alte instrumente informatice nu ar trebui să înlocuiască strategiile de învățare clasice folosite cu succes.

Rolul profesorilor s-a schimbat în mod semnificativ și pozitiv în ultimele decenii. De la modelul de educație centrată pe profesor s-a trecut la modelul centrat pe elev, mai exact de la modelul axat pe predare la modelul axat pe învățare. Aceștia își schimbă rolul de la o zi la alta, transformându-se din "înțelepții de pe scenă" (sage on the stage) în "îndrumătorii de pe margine" (guide on the side).

Cercetările întreprinse reprezintă un prim pas în ceea ce trebuie să devină o analiză mult mai complexă, deoarece ”amploarea fenomenului mediei de socializare, multitudinea de dezvoltări și abordări fac această întreprindere foarte laborioasă, dar și complicată” (Ceobanu, 2016). Mai mult, anumite aspecte care ar putea evidenția mai bine beneficiile și provocările utilizării rețelelor sociale, în speță Facebook, în scopuri educaționale ar trebui acoperite de studii regionale sau chiar naționale. Un lucru cert este că media de socializare este folosită în mediul școlar și academic, dar noi considerăm că ar trebui să existe un cadru de referință clar, de la care să pornească utilizarea mediei de socializare pentru susținerea învățării școlare atât în cadrul școlii, cât și în afara acesteia.

Încheiem, conștienți fiind că studiile întreprinse de noi sunt perfectibile, suportând dezvoltări și nuanțări viitoare în măsura în care vor prezenta interes din partea cercetătorilor sau a decidenților. Deși ideile care stau la baza cercetărilor nu sunt în totalitate noi, noutatea adusă de teză constă în publicul țintă implicat în cercetări. Majoritatea studiilor realizate la nivel internațional s-au bazat pe populații cu vârste mai avansate, în special pe studenți, iar o cercetare similară în România nu a mai fost realizată. În final, am propus un scurt ghid de utilizare a Facebook în educație, sperând ca acesta să fie dezvoltat de profesorii utilizatori cu alte idei și proiecte. Trebuie să fim conștienți că nu există o singură cale de a implementa și introduce tehnologiile în procesul didactic, iar pentru a face acest lucru avem nevoie într-un curriculum modern, bine articulat și care să aibă la bază o strategie consolidată de implementare. Dar, pentru a nu mai fi luați prin surprindere de evenimente imprevizibile, așa cum a fost Pandemia Covid 19, decidenții în domeniul politicilor educaționale vor trebui să acționeze, astfel încât să se producă schimbări vizibile în utilizarea tehnologiilor în școală, astfel încât elevul să fie principalul câștigător.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

- Akcaoglu, M., & Bowman, N. D. (2016). "Using instructor-led Facebook groups to enhance students' perceptions of course content". *Computers in Human Behavior*, <http://dx.doi.org/10.1016/j.chb.2016.05.029>
- Alm, A. (2015). "Facebook for informal language learning: Perspectives from tertiary language students". *The EuroCALL Review*, 23(2), 3-18.
- Anderson, T. (2004). "Towards a theory of online learning". *Theory and practice of online learning*, 2, 109-119.
- Asterhan, C. S., & Rosenberg, H. (2015). "The promise, reality and dilemmas of secondary school teacher–student interactions in Facebook: The teacher perspective". *Computers & Education*, 85, 134-148.
- Balcikanli, C. (2015). "Prospective English language teachers' experiences in Facebook: Adoption, use and educational use in Turkish context". *International Journal of Education and Development using Information and Communication Technology*, 11(3), 82.
- Balog, A., & Cristescu, I. (2009). Teorii și modele ale acceptării noilor tehnologii. *Revista Română de Interacțiune Om-Calculator*, 2(2), 147-160.
- Barker, C., Pistrang, N., & Elliott, R. (2002). *Research Methods in Clinical Psychology: An Introduction for Students and Practitioners* (Second ed.): John Wiley & Sons.
- Botnariuc, P., Glava, C., Ilie, M. D., Labăr, A. V., Ștefănescu, D., Cucuș, C., Iancu, D. E., Istrate, O., Pânișoara, I. O., Velea, S. (2020). Școala online. Elemente pentru inovarea educației. Raport de cercetare evaluative. *Editura Universității din București*, mai 2020, ISBN online 978-606-16-1164-5, accesat pe 28 iunie 2020 - https://www.psih.uaic.ro/wp-content/uploads/sc_onl_rap_apr_2020.pdf
- Cavus, N., & Uzunboyly, H. (2009). Improving critical thinking in mobile learning. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 1(1), 434-438

- Ceobanu, C., Criu, R., & Asandului, L. (2009). "A theoretical framework for quality indicators in elearning". *Turkish Online Journal of Distance Education*, 10(4).
- Ceobanu, C., & Boncu, Ş. (2014). The challenges of the mobile technology in the young adult education. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 142, 647-652. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.07.680>
- Ceobanu, C. (2016). *Învățarea în mediul virtual: Ghid de utilizare a calculatorului în educație*. Polirom via PublishDrive
- Cheung, C. M. K., Chiu, P. Y., & Lee, M. K. O. (2011). "Online social networks; Why do students use Facebook?" *Computers in Human Behavior*, 27(4), 1337-1343.
- Ciampa, M., Thrasher, E. H., & Revels, M. A. (2016). "Social media use in academics: undergraduate perceptions and practices". *i-Manager's Journal of Educational Technology*, 12(4), 10.
- Čičević, S. et al., 2016. "Exploring college students' generational differences in Facebook usage", *Computers in Human Behavior*, Vol. 56, pp. 83-92.
- Çetinkaya, L., & Sütçü, S. S. (2018). "The effects of Facebook and WhatsApp on success in English vocabulary instruction". *Journal of Computer Assisted Learning*.
- Chugh, R., and Ruhi, U. (2018). "Social media in higher education: A literature review of Facebook". *Education and Information Technologies*, 23(2), 605-616, available: <https://doi.org/10.1007/s10639-017-9621-2>
- Connolly, T., Willis, J., & Lloyd, M. (2018). "Evaluating teacher and learner readiness to use Facebook in an Australian vocational setting". *Studies in Continuing Education*, 1-15.
- Cucoş, C (2006). *Informatizarea în educație. Aspecte ale virtualizării formării*. Iași: Polirom

- Davis, F.D. (1993). User acceptance of information technology: system characteristics, user perceptions and behavioral impacts. *Int Journal of Man-Machine Studies*, 38(3), 475-487.
- Decman, M. (2015). "Modeling the acceptance of e-learning in mandatory environments of higher education: the influence of previous education and gender". *Computers in Human Behavior*, 49,272-281.
- Demirbilek, M. (2015). "Social media and peer feedback: What do students really think about using Wiki and Facebook as platforms for peer feedback?". *Active Learning in Higher Education*, 16(3), 211-224.
- Dilshad, R. M., & Latif, M. I. (2013). Focus Group Interview as a Tool for Qualitative Research: An Analysis. *Pakistan Journal of Social Sciences (PJSS)*, 33(1).
- Durak, G., & Ataizi, M. (2016). Learner views about a distance education course. *Contemporary Educational Technology*, 7(1), 85-105. Retrieved from <http://cedtech.net/articles/71/715.pdf>
- Enskat, A., Hunt, S. K., & Hooker, J. F. (2017). "A generational examination of instructional Facebook use and the effects on perceived instructor immediacy, credibility and student affective learning". *Technology, Pedagogy and Education*, 26(5), 545-557.
- Farcaș, G., Țabără, A. & Caiteer, G (2020), Analiza percepției cadrelor didactice din județul Iași cu privire la impactul activității on-line în contextul învățării la distanță - cercetare pe baza de chestionar desfășurată în perioada 30 martie -3 aprilie 2020
- Fewkes, A. M., & McCabe, M. (2012). "Facebook: Learning tool or distraction?". *Journal of Digital Learning in Teacher Education*, 28(3), 92-98.
- Forkosh-Baruch, A., & Hershkovitz, A. (2012). A case study of Israeli higher-education institutes sharing scholarly information with the community via

- social networks. *The Internet and Higher Education*, 15(1), 58-68.
<http://doi.org/10.1016/j.iheduc.2011.08.003>
- Gettman, H. J., & Cortijo, V. (2015). "Leave me and my Facebook alone!" Understanding college students' relationship with Facebook and its use for academic purposes". *International Journal for the Scholarship of Teaching and Learning*, 9(1), 8.
- Hanson, W. E., Creswell, J. W., Plano Clark, V. L., Petska, K. S., & Creswell, J. D. (2005). Mixed Methods Research Designs in Counseling Psychology. *Journal of Counseling Psychology*, 52(2), 224-235. doi:10.1037/0022-0167.52.2.224
- Harasim, L. (2017). *Learning Theory and Online Technologies 2nd edition* New York/London: Taylor and Francis
- Hershkovzt, A., & Forkosh-Baruch, A. (2017). "Teacher-Student Relationship and Facebook-Mediated Communication: Student Perceptions". *Comunicar*, 25(53), 91.
- Hew, K. F. (2011). "Students' and teachers' use of Facebook". *Computers in human behavior*, 27(2), 662-676. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2010.11.020>
- Hung, H.-T., & Yuen, S. C.-Y. (2010). Educational use of social networking technology in higher education. *Teaching in Higher Education*, 15(6), 703-714. <http://doi.org/10.1080/13562517.2010.507307>
- Irwin, C., Ball, L., Desbrow, B., & Leveritt, M. (2012). Students' perceptions of using Facebook as an interactive learning resource at university. *Australasian Journal of Educational Technology*, 28(7), 1221–1232.
- Jong, B., Lai, C., Hsia, Y., Lin, L., & Liao, Y. (2014). An exploration of the potential educational value of Facebook. *Computers in Human Behavior*, 32(1), 201-211.
- Kabilan, M. K., Ahmad, N., & Abidin, M. J. Z. (2010). Facebook: An online environment for learning of English in institutions of higher education?

The Internet and Higher Education, 13(4), 179-187.
<http://doi.org/10.1016/j.iheduc.2010.07.003>

- Kalin, J. (2012). "Doing what comes naturally? Students perceptions and use of collaborative technologies". *International Journal for the Scholarship of Teaching and Learning*, 6(1), 1-21.
- Krueger R.A., Casey M.A, (2005). *Metoda focus-grup. Ghid practic pentru cercetarea aplicata*, trad. Rom. Cristina Popa, Polirom, Iasi .
- Lampe, C., Wohn, D. Y., Vitak, J., Ellison, N. B., & Wash, R. (2011). Student use of Facebook for organizing collaborative classroom activities. *International Journal of Computer-Supported Collaborative Learning*, 6(3), 329–347.
<https://doi.org/10.1007/s11412-011-9115-y>.
- Latorre, A. D. S. L., & Santana, A. B. C. (2020). The use of Facebook as a Collaborative Knowledge Construction. *International Journal of Advanced Engineering Research and Science*, 7(3).
- Liu, S. H. (2015). "The perceptions of participation in a mobile collaborative learning among pre-service teachers". *Journal of Education and Learning*, 5(1), 87.
- Manasijević, D., Živković, D., Arsić, S., & Milošević, I. (2016). "Exploring students' purposes of usage and educational usage of Facebook". *Computers in Human Behavior*, 60, 441-450.
- Manca, S., & Ranieri, M. (2013). Is it a tool suitable for learning? A critical review of the literature on Facebook as a technology-enhanced learning environment. *Journal of Computer Assisted Learning*, 29(6), 487-504.
<https://doi.org/10.1111/jcal.12007>
- Manca, S., & Ranieri, M. (2016). Is Facebook still a suitable technology-enhanced learning environment? An updated critical review of the literature from 2012 to 2015. *Journal of Computer Assisted Learning*, 32(6), 503-528.
<https://doi.org/10.1111/jcal.12154>

- Mazman, S. G., & Usluel, Y. K. (2010). "Modeling educational usage of Facebook". *Computers & Education*, 55(2), 444-453
<https://doi.org/10.1016/j.compedu.2010.02.008>
- Meishar-Tal, H. , Kurtz, G., & Pieterse, E. (2012). Facebook groups as LMS: A case study. *The International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 13(4), 33–48. <https://doi.org/10.19173/irrodl.v13 i4.1294>.
- Meng-Mei Chen (2018). "Students' perceptions of the educational usage of a Facebook group". *Journal of Teaching in Travel & Tourism*, DOI: 10.1080/15313220.2018.1434448
- Mikum, S., Suksakulchai, S., Chaisanit, S., & Murphy, E. (2018). "Students' participation in peer-to-peer communication supported by social media". *Education and Information Technologies*, 23(2), 659-679.
- Niculescu, C. & Dobre, I. (2012). "Strategie generală de învățare on-line în cooperare". *Revista Română de Informatică și Automatică*, 22(3). 23-30.
- O'Bannon, B. W., & Thomas, K. (2014). Teacher perceptions of using mobile phones in the classroom: Age matters!. *Computers & Education*, 74, 15-25.
<https://doi.org/10.1016/j.compedu.2014.01.006>
- O'Keeffe, G. S., & Clarke-Pearson, K. (2011). "The impact of social media on children, adolescents, and families". *Pediatrics*, 127(4), 800-804.
- Pilli, O. (2015). "The Changes in Social Media Usage: Students' Perspective". *The Anthropologist*, 22(2), 345-354.
- Ping, N. S., & Maniam, M. (2015). "The Effectiveness of Facebook Group Discussions on Writing Performance: A Study in Matriculation College". *International Journal of Evaluation and Research in Education*, 4(1), 30-37.
- Premadasa, H. S., Rathnayaka, R. K. T., Thiranagama, A. W., & Walpita, C. N. (2018). Remodeling the educational usage of Facebook in smart-mobile age. *Education and Information Technologies*, 24(1), 41-61.
<https://doi.org/10.1007/s10639-018-9759-6>

- Ramadan, R. (2017). "Unravelling Facebook: a pedagogical tool during the Syrian crisis". *Open Learning: The Journal of Open, Distance and e-Learning*, 32(3), 196-213.
- Rap, S., & Blonder, R. (2017). "Thou shall not try to speak in the Facebook language: Students' perspectives regarding using Facebook for chemistry learning". *Computers & Education*, 114, 69-78.
- Sánchez, R. A., Cortijo, V., & Javed, U. (2014). "Students' perceptions of Facebook for academic purposes". *Computers & Education*, 70, 138-149. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2013.08.012>
- Scârnci F., (2006), *Îndrumar de cercetare calitativa în stiintele socio-umane*, Editura Universitatii Transilvania Brasov
- Siemens, G. (2005). "Connectivism: A learning theory for the digital age". *International journal of instructional technology and distance learning*, 2(1), 3-10.
- Silverman D., (2004). *Interpretarea datelor calitative. Metode de analiză a comunicării textului și interacțiunii*, trad. rom. Adela Toplean, Polirom, Iași.
- Stald, G. (2008). *Mobile identity: Youth, identity, and mobile communication media. Youth, identity, and digital media*, 143.
- The Next Web. (n.d.). *Leading countries based on number of Facebook users as of July 2017 (in millions)*. In Statista - The Statistics Portal. Retrieved December 7, 2017, from <https://www.statista.com/statistics/268136/top-15-countries-based-on-number-of-facebook-users/>
- Usluel, Y.K., Kokoç, M., Ç irali, H., Mazman, S.G., "English Version of Social Networks Adoption Scale: A Validation Study", *Telematics and Informatics* (2015), doi: <http://dx.doi.org/10.1016/j.tele.2015.10.007>
- Venkatesh, V si Davis, F.D. (2000). A Theoretical Extension of the Technology Acceptance Model: Four Longitudinal Field Studies. *Management Sci.* 45(2). 186-204.

- Venkatesh, V., Morris, M. G., Davis, G. B., & Davis, F. D. (2003). User acceptance of information technology: Toward a unified view. *MIS quarterly*, 425-478.
- Wang, Q., Woo, H. L., Quek, C. L., Yang, Y., & Liu, M. (2012). Using the Facebook group as a learning management system: An exploratory study. *British journal of educational technology*, 43(3), 428-438.
- Yang, Y., Wang, Q., Woo, H. L., & Quek, C. L. (2011). "Using Facebook for teaching and learning: A review of the literature". *International Journal of Continuing Engineering Education and Life-Long Learning*, 21(1), 72–86. doi: [10.1504/IJCEELL.2011.039695](https://doi.org/10.1504/IJCEELL.2011.039695)

WEBOGRAFIE

www.digital.educated.ro

Grup Proiect CRED - <https://www.facebook.com/groups/574392349703069/>

Grup Resurse educaționale deschise (CRED) -

<https://www.facebook.com/groups/resurseeducationaledeschise/>

Grup învățământ preșcolar: <https://www.facebook.com/groups/522271584589455/>

Grup ciclul primar: <https://www.facebook.com/groups/Invatatori.ro/>

Grup gimnaziu și liceu: <https://www.facebook.com/groups/1382885145374925/>

Clubul profesorilor din România:

<https://www.facebook.com/groups/PROFESORI/>

Comunitatea Didactic: <https://www.facebook.com/groups/ComunitateaDidactic/>

<https://www.pewresearch.org/internet/2013/05/21/what-teens-share-on-social-media-2/>